

## Stadhuis



Prentbriefkaart van het stadhuis op de Grote Markt te Brussel, zonder uitgeverij, niet gelopen.

Recht tegenover het Broodhuis bevindt zich het Stadhuis. Het werd opgetrokken uit kalkhoudende zandsteen uit de steengroeven van het naburige Dilbeek. De stijl van het monumentale gebouw wordt flamboyante gotiek genoemd. De toren is 96 m hoog met op de torenspits het vergulde standbeeld van aartsengel Michaël die een draak neersteekt. Symbolisch betekent dit heel wat, aangezien St.-Michiel de schutspatroon van de stad Brussel is. Deze beeldengroep annex windwijzer heeft een hoogte van 5 meter en werd gemaakt door de bekende Brusselse kopersgieter, Maarten van Rode. Op 23-07-1455 werd het op de toren gezet. En zo werd het doel van de bouw van het Brusselse stadhuis bereikt: de autonomie en het gezag van de stad bevestigen.

Prentbriefkaart van de Grote Markt te Brussel met prachtig zicht op het stadhuis, zonder vermelding uitgeverij, gelopen en verstuurd met afstempeling vanuit Bruxelles op 14-10-1901 en verstuurd naar Frankrijk met vermelding van blauwe T (taks).

Het ontwerp van het stadhuis is van Jacob van Tienen en dateert van het begin van de 15<sup>de</sup> eeuw. Opmerkelijk is dat de toren niet in het midden van het gebouw staat. Het linker bouwdeel, opgetrokken van 1401 tot 1421, is groter dan het rechter. De bouw werd gefinancierd door de rijkste families van Brussel, die hierdoor een prominente invloed in het Brusselse bestuur beoogden.





Prentbriefkaart met details in glitterreliëf van het stadhuis van Brussel, zonder vermelding uitgeverij, gelopen, met beschadigde postzegel en verstuurd naar Charleroi.

Van 1444 tot 1450 werd het rechtse bouwdeel opgetrokken, waarvan de eerste steen door de Graaf van Charolais, de toekomstige Karel de Stoute, werd gelegd. Dit rechterdeel kwam er uiteindelijk onder jarenlange druk en rellen van de gilden en handwerklieden, die mee wilden beslissen op bestuurlijk vlak. Uiteindelijk toegestaan door de rijken, zouden de gilden in het rechtse deel van het Brusselse stadhuis gehuisvest worden. Dit is dan ook de reden waarom de rechterbouw zo lang op zich liet wachten en merkkelijk kleiner is dan het linker bouwdeel.

Prentbriefkaart H.N. à A. nr. 7 van het stadhuis te Brussel, gelopen met afstempeling vanuit Bruxelles Midi 26-05-1913 tussen 9 en 10 uur en verstuurd naar Parijs.

De bouw van de torenspits werd toevertrouwd aan architect Jan Van Ruysbroeck. Hij moest de toren verhogen tot zijn huidige niveau. Deze bestaat uit een vierkante sokkel, een achthoekig torenhoofd en een piramidevormige torenhelm. De werken duurden van 1449 tot 1455. De toren is ook het voorwerp van een eeuwenoude Brusselse legende. Van Ruysbroeck zag het geld voor de bouw slinken. Ook de moerasgrond voor de bouw van de rechtervleugel dreven hem tot waanzin. Op een nacht zou hij geroepen hebben: "Dat hij nog liever zijn ziel aan de duivel verkocht dan een onvoltooid stadhuis na te laten". Een pact met de als monnik vermomde duivel en een modderdraaikolk in de grond-vesten maakten dat hij zich verhing aan de gevel van zijn huis. Zijn zoon zette zijn werk verder, maar de rechterkant bleef altijd kleiner en de toren zou nooit in het midden staan. Op de toren, gebouwd met het goud van de duivel rust een vloek, die nog niet heeft toegeslaan....





Prentbriefkaart van het stadhuis van Brussel, zonder vermelding uitgever, gelopen met afstempeling Bruxelles Nord Départ 2(6)-12-1909 tussen 16 en 17 uur verstuurd naar Borgerhout met aankomststempel 27-12-1919 tussen 18 en 19 uur.

Op 13, 14 en 15-08-1695 stond Brussel in brand door de bombardementen van de Fransen troepen van Koning Lodewijk XIV. Het interieur van het stadhuis werd volledig verwoest, maar ook het archief en de schilderijen van de oude meesters gingen grotendeels verloren. De buitenkant van het stadhuis kon nog gerestaureerd worden, de aanpalende Lakenhalle echter niet. Ze werd geschonken aan de Staten van Brabant. Op deze grond werden 2 L-vormige vleugels gebouwd en zo ontstond de binnenkoer van het Brusselse stadhuis. Deze binnenkoer werd versierd met 2 fonteinen die de Maas en de Schelde voorstellen.

Prentbriefkaart van het stadhuis van Brussel, uitgeverij Grand Bazar Anspach Bruxelles, gelopen met afstempeling Bruxelles Départ op 08-07-1908 tussen 16 en 17 uur en verstuurd naar Berchem.

Tijdens de 18<sup>de</sup> en het begin van de 20<sup>ste</sup> eeuw voltrokken zich verschillende restauraties van het Brusselse stadhuis. Er werd beslist om beelden te plaatsen in de lege nissen. Daarom werden de nissen dieper gemaakt. Er kwamen 300 beelden van personages die belangrijk waren voor de Brusselse geschiedenis: de vorsten van Brabant en hun familie, grote stadsmagistraten, denkers en kunstenaars. De uitvoering ervan gebeurde door verschillende kunstenaars verbonden aan de Brusselse Academie voor Schone Kunsten. Het was een gigantische onderneming, die veel kritiek kreeg. Pas na de afwerking, op het einde van de 20<sup>ste</sup> eeuw zou het publiek dit project naar waarde weten te schatten.



### 3. Brussel is humor

Prentbriefkaart / reliëfkaart 51 van Manneken Pis, uitgeverij Guggenheim & C°, Zürich 9806, niet gelopen. Deze mooie souvenirkaart toont Manneken Pis in vol ornaat. Bemerkt in de linkerbovenhoek St.-Michiel en de draak, behoeder van de stad Brussel.

### Menneke Pis pakt oen a hèt ♪



Manneken Pis is een standbeeldje en een fontein van 58 cm hoog niet ver van de Grote Markt. Het is de mascotte van alle Brusselaars en een creatie in brons uit 1619 van de hand van Hiëronymus/ Jérôme Duquesnoy. Er zijn meer dan 1000 bewaarde kostuums van Manneken Pis waarvan er 200 te bezichtigen zijn in het Broodhuis.

Prentbriefkaart van Manneken Pis, uitgeverij Grand Bazar Anspach, Bruxelles, zonder postale kenmerken, eigenhandig gedateerd 11-05-1908.

Prentbriefkaart van Manneken Pis, uitgeverij J.C., gedrukt in Italië, niet gelopen.





Prentbriefkaart/souvenirkaart 2 van Manneken Pis, uitgeverij Albert, gelopen, met afstempeling Oustende 03-08-1945 tussen 06 en 07 uur en verstuurd naar Helchin met de humor: "een plasduel met Manneken Pis!".

Manneken Pis is een standbeeld van een plassend jongetje in het centrum van Brussel. Het is 58 cm groot en staat op een sokkel aan de hoek van de Stoofstraat en de Eikstraat, kort bij de Grote Markt. En Manneken Pis is natuurlijk ook gewoon een fontein.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Echt schatje, ben je ooit al in staat geweest tot zo'n hoeveelheid?".

Het doel van dit Brusselse beeld of fontein, vindt zijn oorsprong in de helft van de 15<sup>de</sup> eeuw. Een fontein vervulde wel meer de taak van mijlpaal tussen twee stadswijken en speelde ook een belangrijke rol in de watervoorziening. Het allereerste Manneken Pis voorzag, samen met andere fonteinen, de bewoners van de Grote Markt van drinkwater.



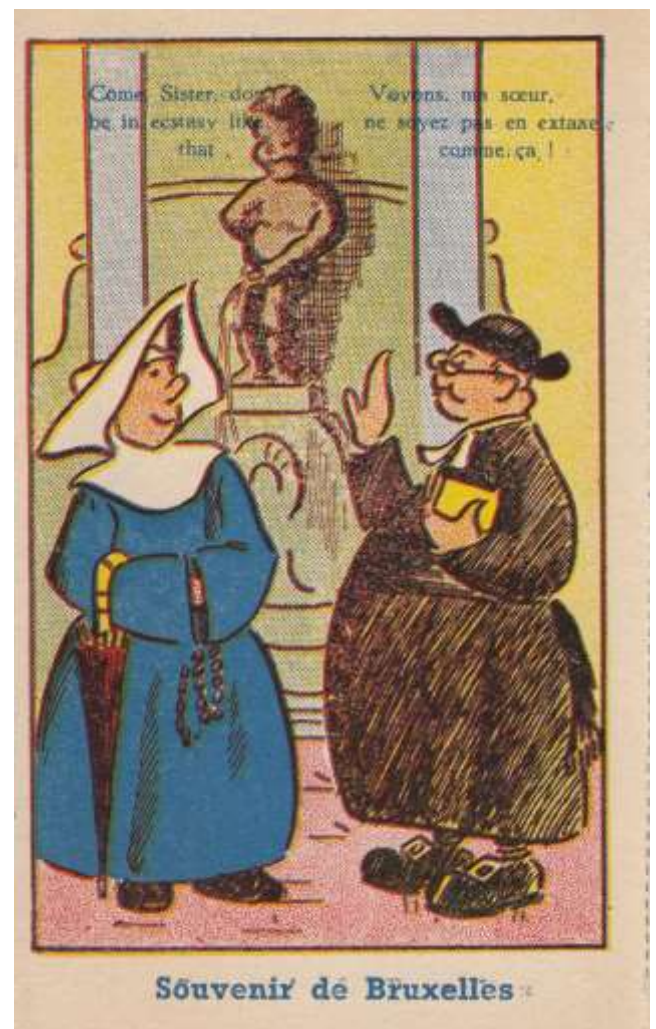


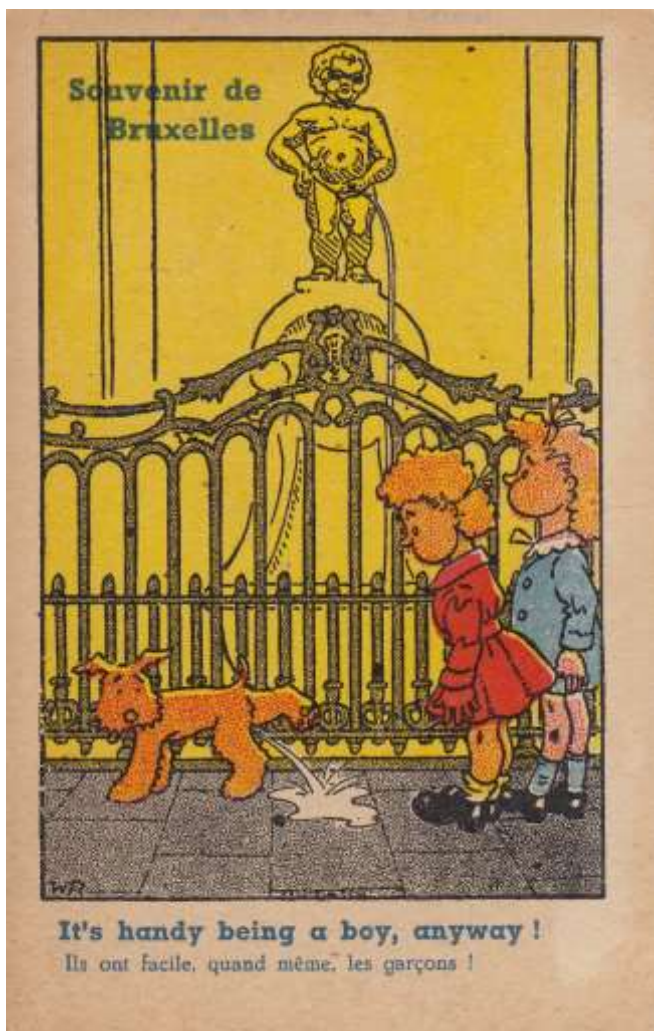
Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Goeie God, ik wist niet dat daar een gaatje in was" !.

De symboliek die schuilgaat achter het beeld van Manneken Pis is uiteenlopend. Als Jezuskind, held, onbeschoft ventje, vruchtbaarheidssymbool, religieuze gevoels-waarde, trend zoals de plassende mannen-figuren die de tafeldecoraties van het Bourgondische Hof kleurden, maar bovenal is Manneken Pis de mascotte van Brussel als symbool van het spottende, zwanzende karakter van de stad.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Komaan zuster, wees niet zo in vervoering!".

Over 's werelds beroemde beeldje doen verschillende legendes de ronde, de ene al fantasierijker dan de andere. Zo zou een kleine jongen tegen de deur van een heks geplast hebben. Als straf vervloekte zij de jongen zodat hij voor eeuwig zou blijven plassen. Door het ingrijpen van een brave man werd het jongetje vervangen door een beeldje en was hij van het eeuwige plassen bevrijd !



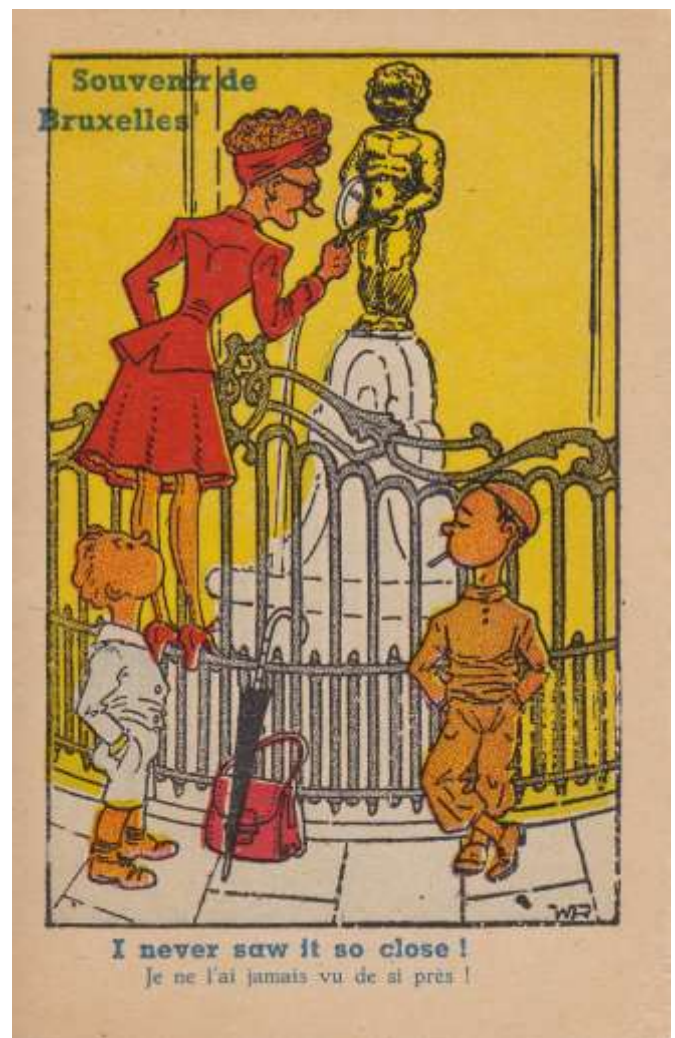


Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Zij hebben het toch wel gemakkelijk, de jongens!".

Naar alle waarschijnlijkheid werd de keuze van het plassende jongetje gekozen als eerbetoon aan de vele leerlooierijen in de buurt. Daar gebruikte men urine van kleine kinderen om het leer soepeler te maken. Kleermakers en leerlooiers maakten in de Middeleeuwen dankbaar gebruik van deze ammoniakhoudende vloeistof.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles C.D, niet gelopen met de humor:"Ik heb het nog nooit van zo dichtbij gezien!".

In 1388 bevond er zich al op de plaats van het huidige Manneken Pis een fontein met een stenen beeldje. Het werd 'Julianekensborre' genoemd, vandaar dat ook nu nog de Franstaligen het over 'Petit Julien' hebben wanneer ze over Manneken Pis spreken. Hier bestaat geen afbeelding van, alleen een verwijzing in twee archiefstukken uit 1452 en 1572. Ook dit Juliaantje plaste, bij speciale gelegenheden zelfs bier of wijn, naar aloude Bourgondische traditie.





Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Doe hem dit kostuum aan. Daarna snijd ik zijn fluitje af".

In 1619 besliste het Brusselse stadsbestuur om de fontein te vernieuwen. Er werd een bronzen beeldje gemaakt door beeldhouwer Hiëronymus Duquesnoy de Oudere. Hij nam als voorbeeld de putti pisciatori, de naakte, bijna altijd mannelijke mollige kinderfiguurtjes die zowel in de beeldhouwkunst als in de schilderkunst dikwijls voorkwamen. De sokkel voor het beeldje werd gemaakt door steenhouwer Daniël Raessens, samen met de twee kuipen waarin het beeldje urineerde.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Maak je geen zorgen mijnheer de agent, het is alleen maar een weddenschap!".

Manneken Pis werd in 1695 van zijn voetstuk gehaald en verborgen om zo het bombardement van de Fransen op Brussel te kunnen overleven. Lodewijk XIV stuurde zijn troepen aan en zo kwam Brussel van 13 tot 15-08-1695 in de vuurlinie te liggen. Op 19-08-1695 stond Manneken Pis echter op zijn sokkel, ongeschonden.



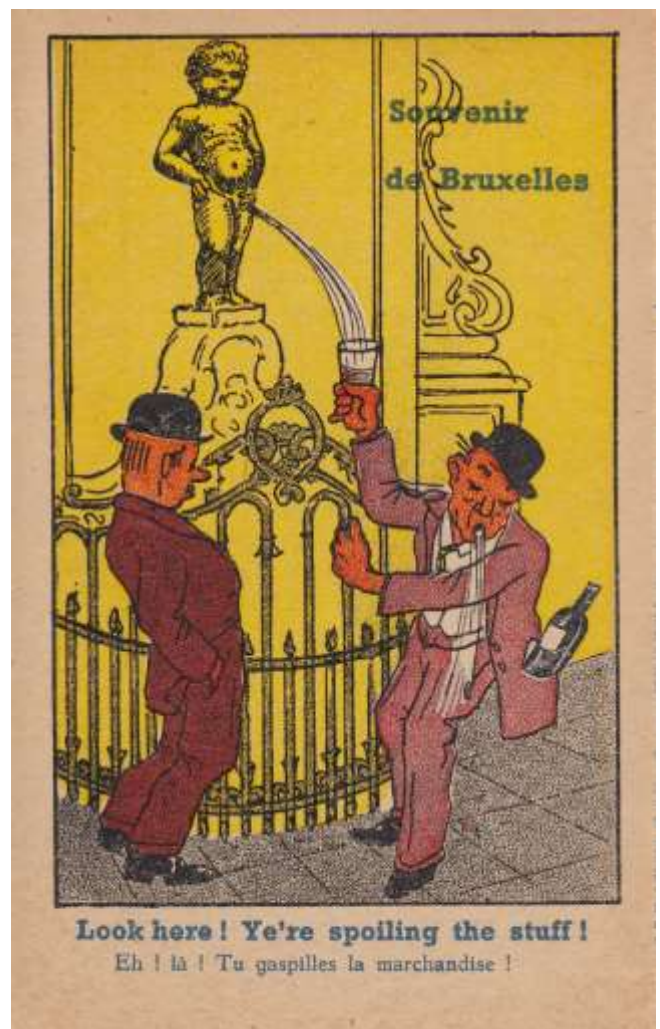


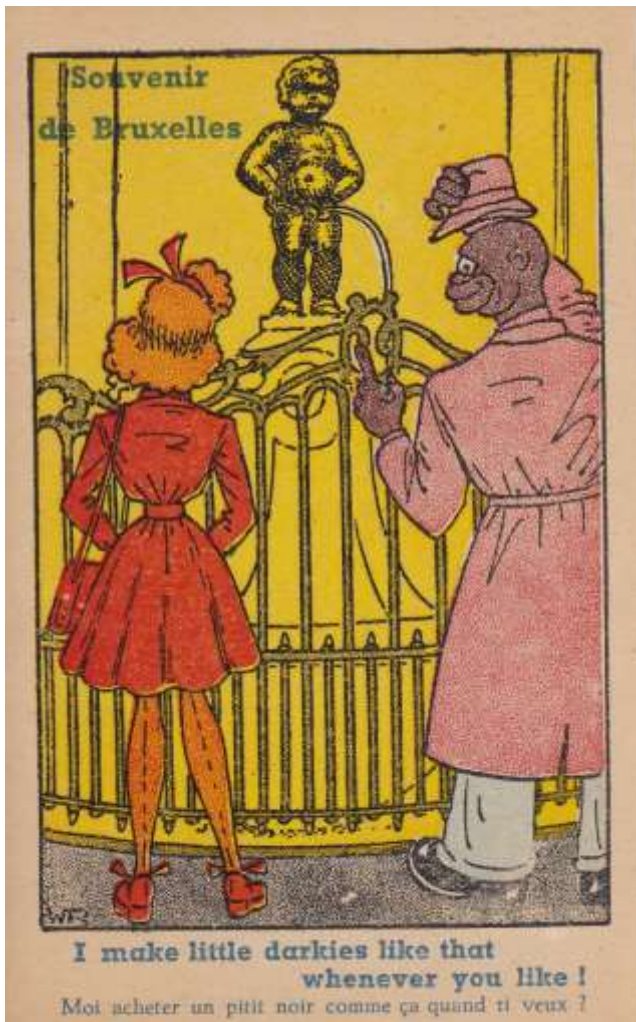
Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles C.D, niet gelopen met de humor: "Oh jij deugniet, als Sneeuwwitje je nu moest zien!".

De ontvoering van Manneken Pis in **1745** door Engelse soldaten liep gelukkig goed af. De dieven werden in Geraardsbergen onderschept. In **1747** probeerden de Fransen het nog een keer. Lodewijk XV kon nipt een bloedige rel met de Brusselaars voorkomen door de daders te arresteren. Manneken Pis werd in de adelstand verheven, behoorde tot de Orde van de Heilige Lodewijk en kreeg een in brokaat geborduurd tenue.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Kijk daar, zo verspil je nog de zaken!".

De ontvoering van Manneken Pis in **1817** in de nacht van 4 op 5 oktober was van een andere orde. De dief was de 33-jarige Antoine Licas. Hij brak het beeld in stukken en verstopte het aan de stadswallen tussen de Naamsepoort en de Leuvense Poort om het later te verkopen als schroot. Manneken Pis werd hersteld en de brokstukken werden aan elkaar gesmeed. Antoine Licas werd levenslang gestraft.



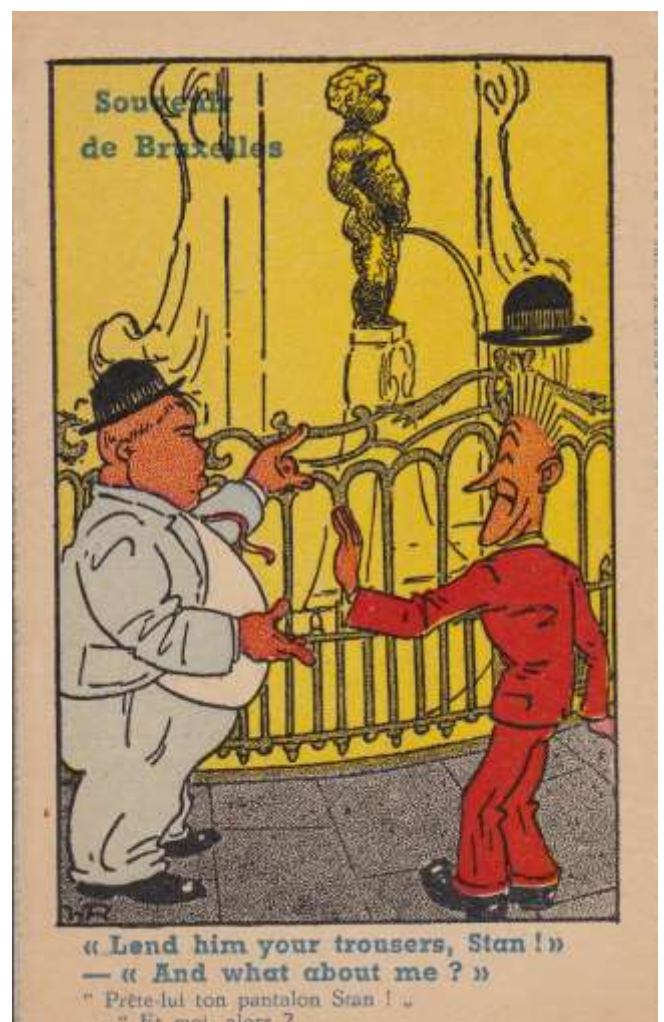


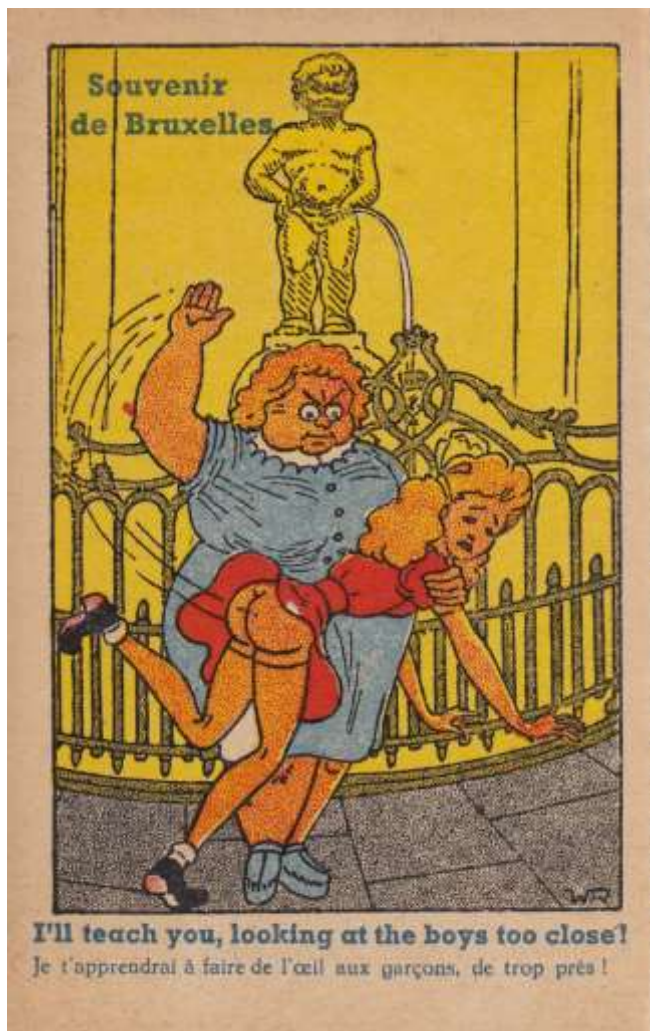
Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles C.D, niet gelopen met de humor: "Ik maak zo'n kleine zwartjes, wanneer je er maar zin in hebt!".

De ontvoeringspogingen van Manneken Pis in **1955** en **1957** mislukten, maar in **1963** slaagde studentenclub de Wikings erin om het beeldje te ontvoeren naar Antwerpen. Er werd wereldwijd melding van gemaakt. Het ging echter om een goed doel en de opbrengsten gingen integraal naar mindervaliden.

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles C.D, niet gelopen met de humor van het befaamde duo Stan Laurel en Oliver Hardy: "Leen hem je broek Stan! En ik dan?".

De ontvoering van Manneken Pis in **1965** leek een waar misdaaddrama. Een deel van het been werd teruggevonden. Het lijfje echter niet. Pas na 8 maanden werd, na een tip van een anonieme beller aan De Post, het lijf teruggevonden in het Brusselse kanaal. Ondertussen was er een nieuw beeld gegoten dat op zijn vertrouwde plaats plaste. Het origineel werd overgebracht naar het Broodhuis, waar het in 2003 werd gerestaureerd en waar het nu nog staat tentoongesteld.



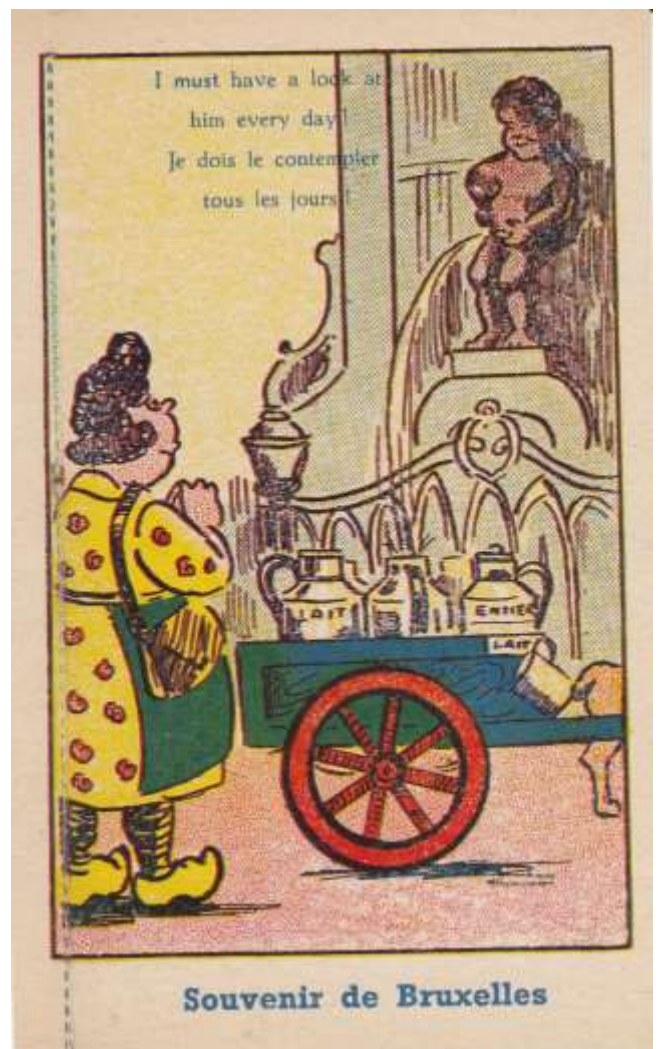


Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Ik zal je leren, van zo dichtbij naar de jongens te kijken!".

De ontvoering van Manneken Pis in **1978** door studentenclub Ad Fundum van het Hoger Rijksinstituut voor Technisch Onderwijs te Anderlecht was een stunt voor hun praesesverkiezing. Als straf moesten de studenten voor Manneken Pis een nieuw kostuum maken. En zo geschiedde. Jaarlijks draagt Manneken Pis dit kostuum bij de nieuwe studentendopen en plast hij voor die gelegenheid bier !

Prentbriefkaart/souvenirkaart van Manneken Pis, uitgeverij Ed. Roberty, rue des Palais 123, Bruxelles, niet gelopen met de humor: "Ik moet er elke dag naar kijken!".

Het oude beroep van de befaamde Brusselse melkmeisjes met hun hondenkar is op deze prentbriefkaart hilarisch humoristisch weergegeven. Melkmeisjes waren er tot in de jaren 1930. Vanaf die tijd beschikte men over voldoende methoden om melk te steriliseren en te bewaren. Dikwijls worden deze meisjes afgebeeld in het gezelschap van een politieman, gezien hun reputatie om de melk met water aan te lengen. De hier getoonde Brusselse melkmadam kan dan ook niet voorbij aan een volwaardige concurrent dorstlesser zoals Manneken Pis !



**oemda'k ik gère "kieke-frèt" ♪**



Prentbriefkaart serie 3, nr 6, waarvan de originele tekening gemaakt werd door J. Thiriar, drukkerij Van den Bossche Mechelen, met aan de achterzijde een rode stempel 'uitgegeven ter gelegenheid van de internationale universele tentoonstelling te Brussel in 1935', met afbeelding van een kippen- en wildhandelaar in een typisch Brabants kostuum van rond 1835. Aan de achterzijde wordt eveneens het volgende vermeld: "L'élevage du poulet, aux environs de Bruxelles, a valu à ses habitants le surnom de 'Kiekefretters'. Le costume du personnage est celui des paysants brabançons. A remarquer la blouse, qui fut portée par les révolutionnaires de 1830" ofwel "Het fokken van kippen in de omgeving van Brussel heeft aan de bewoners de naam van 'Kiekefretters' bezorgd. Het kostuum van het personage is dit van de Brabantse boeren. Let eveneens op de bloes die gedragen werd door de revolutionairen van 1830".



Prentbriefkaart van een Brabantse bloemenverkoopster en een leverancier van kippen voor het stadhuis van Brussel, uitgeverij M.Barré en J.Dayez Parijs, geprint in Frankrijk, origineel ontwerp door E. Naudy, niet gelopen.

De meest bekende spotnaam voor de Brusselaars is 'kiekenfretters'. Al kan de precieze oorsprong niet met zekerheid bevestigd worden, toch zijn er twee gebeurtenissen die aan deze naam kunnen ontleend worden. Een eerste gebeurtenis is de Slag bij Baesweiler in 1371 of hertog Wenceslaus van Brabant versus Willem II van Gulik. De aanleiding tot deze slag was het beroven van Brabantse kooplieden. Tijdens deze slag stuurden de Brusselaars alles zodanig in de war door alle mogelijke drank en proviand zowel door de paarden als door de knechten te laten meedragen, dat het een complete catastrofe werd. De Brusselse schransers hun bijnaam was geboren.



Prentbriefkaart van Jef den Boer, een Brusselse type, zonder vermelding uitgever, origineel ontwerp door Médard Tytgat, gelopen en verstuurd vanuit Brussel op 12-01-1901 tussen 13 en 14 uur. Een tweede gebeurtenis is het beleg en de vernietiging van het Kasteel van Gaasbeek in 1388 of de Brusselaars versus de getrouwen van kasteelheer Zweder van Abcoude. De aanleiding tot deze gebeurtenis was de moord op de Brusselse schepenen en volksheld Everaard 't Serclaes. Deze moord moest gewroken worden. Het beleg van het Kasteel van Gaasbeek duurde meer dan een maand en de nood aan proviand maakte dat alle kippen uit de omgeving uiteindelijk in Brusselse magen belandden.

#### 4. Brussel is authentiek



**waai haaven van truut en van zwans** 🎵

Prentbriefkaart 7C met soldatenhumor met de initialen van de ontwerper H.M.B, niet gelopen met humor : "Hoe vind je mijn kleine poes? Welke?". Op de achterzijde van deze prentbriefkaart staan geen postale kenmerken, wel volgende tekst :

ne cherche pas le chat !  
car tu ne le verras pas !!!

si tu aimes le petit chat !  
prends en garde la première fois  
car s'il mord ça t'apprendra  
combien ce jeu est délicat...

vertaling overbodig !

Prentbriefkaart 7S met soldatenhumor met de initialen van de ontwerper H.M.B, niet gelopen met humor : "de ordonnans : en dan zijn er die klagen over de bediening".

Volgens Brusselaar Freddi Smekens is: "Brusselse zwans doorspekt met ironie en een zachte vorm van sarcasme en heeft Brusselse zwans ook te maken met het inschatten van bepaalde voorvallen of zelfs droeve gebeurtenissen, maar zeker ook met de mildheid in beoordeling". Zwanzen is dus een typische vorm van Brusselse communicatie, herkenbaar en uniek !



## Me zeggen de Chinuzen toren ♪



Prentbriefkaart van de Chinese Toren te Laken, zonder vermelding uitgeverij, gelopen en verstuurd vanuit Edingen naar Brussel met afstempeling op 04-09-1911 tussen 18 en 19 uur en aankomststempel op 04-09-1911 tussen 22 en 23 uur en aflever-stempeltje nr. 491.

Zoals foutief op deze prentbriefkaart vermeld, wordt hier wel degelijk de Japanse toren getoond. Geïnspireerd door de Oosterse paviljoenen op de werelttentoonstelling van Parijs in 1900 gaf Leopold II aan de Parijse architect Alexandre Marcel opdracht om nabij het koninklijk domein in Brussel een Japanse toren te laten bouwen aan de ene zijde en aan de andere zijde een Chinees paviljoen.



Prentbriefkaart met de vermelding Japanse Toren Laken, uitgeverij Mangelschots, niet gelopen.

De bedoeling van deze Oosterse architectuur was het promoten van de economische belangen tussen België en het Verre Oosten. De toren bevat twee tot de verbeelding sprekende curiositeiten: een 1ste is de privékamer voor Leopold II op de volledige 1ste verdieping, met verborgen kabinet en alle nutsvoorzieningen. Was dit om politici te ontvangen ?! Een 2de curiositeit betreft een geheime deur onderaan de Japanse toren waarlangs directe toegang tot de privétuin van Laken verleend werd: het poortje van Fabiola!

*Alle doegen is er wa nieuwze ♪*



Prentbriefkaart van de Grote Markt te Brussel, uitgeverij Bromolux, gelopen en verstuurd naar Holland met verwijderde postzegel en poststempel in NL-FR 'dieren mishandelen vernedert de mens'. Jarenlang viel op de Grote Markt te Brussel een bloemenmarkt te ontdekken. Vandaag kleurt, tijdens een 2-jaarlijks evenement, een bloementapijt de Grote Markt in al haar fraaiheid.



Prentbriefkaart van de beurs te Brussel, zonder vermelding uitgeverij, gelopen en verstuurd naar Holland, met verwijderde postzegel en reclamestempel NL-FR 'Drink goede melk'. De openbare fondsenbeurs te Brussel startte op 08-07-1801 in een Augustijnenklooster, verhuisde naar de Muntscouwburg en dan naar een huis in de Willemstraat. Het nieuwe beursgebouw -hier op de kaart- werd gebouwd tussen 1868 en 1873 en ontworpen door architect Leon Suys. Tussen 1930 en 1950 werd veel verbouwd en kwam er een 3<sup>de</sup> verdieping bij. Een zware nachtelijke brand op 29-11-1990 berokkende veel schade. De twee monumentale leeuwen aan de toegangstrap, één leeuw met het hoofd omhoog en één leeuw met een kromme rug, symboliseren de natie.